

Nr 69.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående upplåtelse av kronan tillkommande rätt till inmutat område; given Stockholms slott den 16 februari 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Fritiof Domö.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 februari 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Domö, anför efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet:

Med anledning av en av Kungl. Maj:t avlåten proposition, nr 40, medgav 1932 års riksdag i skrivelse den 29 februari samma år, nr 56, i anslutning till tidigare lämnade medgivanden av enahanda slag,

att Kungl. Maj:t skulle jämväl efter den 1 januari 1933 tillsvidare äga åt svenska medborgare, i den ordning Kungl. Maj:t bestämde, mot årlig avgift och under de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t fastställde, under en tid för varje

gång av högst tjugu år upplåta begagnandet av kronan tillhörande jordägarandelar i gruvor, med rätt därjämte för den, som erhållit upplåtelse, att vid upplåtelse tidens utgång äga företräde till förnyad upplåtelse, därest sådan ifrågakomme.

Begreppet jordägarandel i gruva hänför sig till bestämmelser i gruvestadgan den 16 maj 1884 (nr 24). Nämda stadga har numera upphävts genom gruvlagen den 3 juni 1938 (nr 314), som med vissa övergångsbestämmelser trätt i kraft den 1 januari 1940. Enligt gruvlagen har rätten till jordägarandel bortfallit. Däremot har i lagen upptagits ett nytt stadgande av innehåll att, om inmutning sker av annan än kronan, kronan skall vara berättigad att i gruvföretaget njuta andel med hälften, s. k. kronoandel.

Kommerskollegium, som av Kungl. Maj:t erhållit i uppdrag att i vissa frågor, som avses i gruvlagen, tillsvidare tillvarataga kronans rättigheter samt inkomma med förslag till bestämmelser som föranledas av nämnda lag, har i skrivelse den 11 januari 1940 — under erinran om det av 1932 års riksdag åt Kungl. Maj:t lämnade bemyndigandet beträffande upplåtelse av kronans jordägarandelar i gruvor — vidare bland annat anfört i huvudsak följande:

Efter gruvlagens ikraftträdande komme gruvandelar av med jordägarandelar likartad men delvis annan natur och med annan benämning att tillföras kronan. Det vore därför påkallat, att riksdagens förenämnda medgivande utsträcktes till att även omfatta dessa kronoandelar. Med den omfattning kronans innehav av inmutarandelar i gruvor numera tagit ansåge sig kollegium vidare böra ifrågasätta, huruvida icke bemyndigandet borde utsträckas till att även möjliggöra för Kungl. Maj:t att utan riksdagens hörande i varje särskilt fall utarrendera jämväl dylika. Villkoren för upplåtelseorna syntes utan olägenhet kunna vara desamma i alla tre fallen.

Kommerskollegium hemställer därför, att bemyndigande av riksdagen måtte utverkas för Kungl. Maj:t att upplåta kronan tillhörande kronoandelar ävensom inmutarandelar i gruvor.

1938 års gruvsakkunniga, som den 3 februari 1940 efter remiss yttrat sig över kommerskollegii förenämnda förslag, biträda detsamma samt framhålla därvid:

Enligt de sakkunnigas mening vore inmutarandelar och kronoandelar tillgångar av motsvarande beskaffenhet som jordägarandelar och de sakkunniga funne det uppenbart, att anledning ej föreläge att låta olika bestämmelser för upplåtelse gälla för kronan tillkommande andelar i gruvor, av vad slag det vara månne. Därtill komme, att upplåtelse av ifrågavarande slag kunde bli relativt talrika och i många fall avse tillgångar av mindre värde. Det syntes under sådana förhållanden lämpligt, att riksdagens medverkan ej behövde förekomma i varje enskilt fall av upplåtelse, i synnerhet som ett dylikt hänskjutande till riksdagen mången gång genom det uppskov, som därigenom förorsakades, kunde medföra betydande olägenheter. När så av omständigheterna befunes påkallat, torde hinder ej möta att frågan om upplåtande av kronans rätt, både vad anginge inmutarandel och kronoandel, underställdes riksdagens prövning, även om Kungl. Maj:t skulle erhålla det nu ifrågasatta bemyndigandet.

Det av 1932 års riksdag åt Kungl. Maj:t lämnade bemyndigandet beträffan-^{Departements-}de kronans jordägarandelar i gruvor är alltjämt av betydelse, såvitt angår ^{chefen.} före gruvlagens ikraftträdande sökta inmutningar. Jag delar kommerskollegii, av 1938 års gruvsakkunniga understödda uppfattning, att, då de nya bestämmelserna nu skola börja tillämpas, en utvidgning av bemyndigandet bör ske i de av kollegium angivna avseendena. Bemyndigandet torde sålunda böra gälla jämväl beträffande upplåtelse av kronoandel och kronan tillkommande inmutarandel i gruva.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen besluta,

att det av riksdagen enligt skrivelse den 29 februari 1932, nr 56, åt Kungl. Maj:t lämnade medgivandet i fråga om upplåtelse av begagnandet av kronan tillhörande jordägarandelar i gruvor skall äga tillämpning jämväl å upplåtelse av kronoandelar och kronan såsom inmutare tillkommande andelar i gruvor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Åke Hartvig.